

ВГО Українська бібліотечна асоціація

Науково-технічна бібліотека КПІ ім. Ігоря Сікорського

**Наукова бібліотека імені М. Максимовича
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка**

УНІВЕРСИТЕТСЬКА БІБЛІОТЕКА В СИСТЕМІ НАУКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

**Програма навчального модулю
підвищення кваліфікації працівників бібліотек**

Київ 2020

УДК 027.7:[378+001.89] (073)
У59

Розробники:

Бруй Оксана, кандидат наук із соціальних комунікацій

Кулик Євгенія, кандидат наук із соціальних комунікацій

Назаровець Марина

Сошинська Ярослава, кандидат історичних наук, доцент

Університетська бібліотека в системі наукових комунікацій: програма навчального модулю підвищення кваліфікації працівників бібліотек / розробники: Бруй Оксана, Кулик Євгенія, Назаровець Марина, Сошинська Ярослава; ВГО Українська бібліотечна асоціація ; Науково-технічна бібліотека КПІ ім. Ігоря Сікорського ; Наукова бібліотека імені М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Київ : УБА, 2020. – 46 с.

ISBN 978-966-97740-8-8

Програму затверджено та рекомендовано до випуску на засіданні Президії ВГО Українська бібліотечна асоціація 01.02.2020, протокол № 1.

Здійснено в рамках проєкту за підтримки Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні. Погляди авторів не обов'язково збігаються з офіційною позицією уряду США

Supported by the Public Affairs Section of the U.S. Embassy in Ukraine. The views of the authors do not necessarily reflect the official position of the U.S. Government

Ліцензія Creative Commons «Attribution-ShareAlike»
(«Атрибуція — На тих самих умовах») 4.0 Всесвітня.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма навчального модулю підвищення кваліфікації працівників бібліотек «Університетська бібліотека в системі наукових комунікацій» розкриває роль та основні процеси бібліотеки закладу вищої освіти з підтримки освітньої та наукової діяльності студентів, аспірантів і викладачів.

Мета навчання – сформувати у працівників бібліотек предметні (професійні) компетентності для виконання комплексних спеціалізованих завдань інформаційного забезпечення та підтримки освітнього процесу й наукових досліджень в університеті.

Теми програми логічно пов'язані, що дозволяє учасникам модульного навчання отримати системні знання, вміння й навички з означеної проблеми. Передбачається вивчення основних трендів в освіті й науці, шляхів та засобів забезпечення відкритого доступу до інформації, основних бізнес-процесів якісної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету, послуг та сервісів бібліотеки для підтримки освіти і досліджень, первинних і вторинних джерел наукової, професійної та освітньої інформації, типів і методів інформаційного пошуку, політики інституційного репозитарію, вимог з публікаційної активності дослідників, цифрових інструментів для архівування та поширення публікацій, наукометричних показників, особливостей формування культури академічної доброчесності у закладах вищої освіти.

Навчальний модуль «Університетська бібліотека в системі наукових комунікацій» сприяє працівникам бібліотек:

- знати та розуміти специфіку наукової комунікації, роль і завдання бібліотеки як суб'єкта системи наукових комунікацій;
- знати та розуміти життєвий цикл дослідження; глибоко орієнтуватися в інформаційних ресурсах різних галузей науки;
- активно долучатися до наукового видавництва та розвитку інституційного репозитарію університету;
- знати та застосовувати методологію й інструментарій наукометрії та бібліометрії;
- діяти на основі етичних міркувань, мати і формувати культуру академічної доброчесності.

Навчально-тематичний план передбачає лекційні, семінарські та практичні заняття з окремих тем. До кожної теми розроблені завдання для самостійної роботи, питання для самоперевірки, питання для контролю засвоєння отриманих знань через експрес-опитування. Передбачено також проведення вихідного контролю знань учасників модульного навчання у вигляді виконання тестових завдань в онлайн-режимі.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Теми	Кількість годин				
		Всього	Лекції	Практичні, семінари	Самост. робота	Контроль знань/ тестування
1	Тренди в освіті й науці	4	2		2	експрес-опитування
2	Наукова комунікація. Бібліотека в освітньому та науковому процесах університету	4	2		2	експрес-опитування
3	Відкритий доступ та відкрита наука	8	2	2	4	експрес-опитування
4	Життєвий цикл дослідження. Організація системи інформаційної підтримки освіти та досліджень	8	2	2	4	експрес-опитування
5	Інформаційні ресурси для навчання та досліджень	8	2	2	4	експрес-опитування
6	Розвиток інституційного репозитарію	8	2	2	4	експрес-опитування
7	Підтримка наукового видавництва університету	8	2	2	4	експрес-опитування
8	Публікаційна активність та відповідальність дослідника	8		4	4	експрес-опитування
9	Наукометрія та бібліометрія	6		2	4	експрес-опитування
10	Бібліотека і культура академічної доброчесності	6		2	4	експрес-опитування
	Консультація	4			4	
	Залік	2		2		онлайнний тест
	Разом	72	14	18	40	

ЗМІСТ

Тема 1. Тренди в освіті й науці

Зміст:

Вплив глобальних тенденцій на розвиток освіти і науки. Технологічні драйвери: цифровізація життя, штучний та навколишній інтелект, роботизація, інтернет речей, віртуальна та доповнена реальність, великі дані. Суспільні драйвери: активне громадянство, економіка спільної участі, відкритість, культурне розмаїття, інклюзія, освіта впродовж життя (формальне, неформальне та інформальне навчання), емоційний інтелект.

Тренди в шкільній та університетській освіті: цифровізація, персоналізація (індивідуальна освітня траєкторія), гейміфікація та альтернативні види навчання.

Тренди в освіті дорослих: громадянське суспільство як ключовий партнер у розвитку системи освіти дорослих (НУО, національні та міжнародні асоціації), міста, що навчаються (Глобальна мережа ЮНЕСКО).

Нові методики навчання: змішане навчання, повсюдне та мобільне навчання, масові відкриті онлайн-курси (MOOC – massive open online course), відкриті освітні ресурси (OER – open educational resources), навчальні відеоігри, освітні серіали (програма цифрової освіти в Україні) та ін.

Тренди в наукових дослідженнях: відкрита наука, інтернаціоналізація науки та наукова кооперація, географічна міграція дослідників і висококваліфікованих фахівців та аутсорсинг, конвергенція технологічних напрямів наукових досліджень (поєднання біо-, нано- та інформаційних технологій), збільшення ринкової комерціалізації наукових досліджень (високотехнологічне виробництво та інвестиційний супровід), пріоритетність досліджень для підтримки безпеки життєдіяльності людини (екологічної, продовольчої, медичної та ін.).

Тема 2. Наукова комунікація. Бібліотека в освітньому та науковому процесах університету

Зміст:

Наука як сфера людської діяльності та соціальний інститут. Наукові комунікації. Поняттєвий апарат і принципи наукової комунікації. Формальні та неформальні наукові комунікації. Канали, методи і засоби наукових комунікацій.

Здійснення міжнародної наукової комунікації через науково-дослідні проекти, програми обміну, проведення конференцій, симпозіумів, конгресів, спільні видання та ін.

Розвиток науки та наукових комунікацій в умовах інформаційного та знаннєвого суспільства.

Академічна та університетська форми організації наукових досліджень. Академічний, університетський, галузевий та виробничий сектори організації наукової діяльності в Україні. Громадські форми організації наукової діяльності.

Науковий та освітній процеси в університеті: взаєморозвиток, нормативне забезпечення, відкритість, конкурентність, результативність. Базові засади

наукового та освітнього процесу в Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту».

Організація освітнього процесу в університеті: освітні програми, науково-методичний та інформаційний супровід, забезпечення якості освітнього процесу, забезпечення публічності інформації про освітній процес.

Наукові напрями фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень, науково-технічних (експериментальних) розробок університетів. Дослідницька складова освітнього процесу.

Підготовка та атестація наукових (науково-педагогічних) працівників в університеті.

Система освітньої та наукової комунікації університету. Бібліотека як суб'єкт цієї системи.

Тема 3. Відкритий доступ та відкрита наука

Зміст:

Відкритий доступ. Переваги для авторів, інституцій, суспільства, організацій, що фінансують дослідження. Основні ідеї концепції Відкритого доступу. Будапештська ініціатива відкритого доступу (BOAI). Бетесдинська заява про відкритий доступ до публікацій. Берлінська декларація про відкритий доступ до наукових та гуманітарних знань. Підтримка та опозиція до відкритого доступу.

Позиція України щодо відкритого доступу. Кримська Декларація Відкритого Доступу. Ольвійська Хартія університетів України. Одеська декларація.

Шляхи та засоби забезпечення відкритого доступу до інформації. Зелений шлях відкритого доступу. Тематичні репозитарії. ArXiv. CiteSeer. PubMed Central (PMC). Eprints in Library and Information Science (E-LIS). Урядові репозитарії. Інституційні репозитарії. Агрегаційні репозитарії. Функції репозитаріїв. Види документів, які зберігають у репозитаріях. Переваги розміщення результатів наукових досліджень у відкритому доступі. Університетський інституційний репозитарій. Інституційні репозитарії бібліотек ЗВО. Проект створення «Національного репозитарію академічних текстів» як концептуальна модель системної боротьби з академічним плагіатом в Україні.

Золотий шлях відкритого доступу. Журнали відкритого доступу. Редакційна політика журналів відкритого доступу. Експертна оцінка текстів. Фактори впливовості журналів відкритого доступу. Довідник журналів відкритого доступу (DOAJ). SHERPA/JoMEO – сервіс для перевірки політик наукових видань щодо копірайту та самоархівування. Проекти журналів відкритого доступу від комерційних видавництв. Українські платформи: Наукова періодика України (<http://journals.urau.ua/>), Наукові конференції України (<http://conferences.urau.ua/>). Інтеграція відкритих видавничих систем з інституційними репозитаріями.

Відкриті дані та відкрита наука. Причини та переваги поширення дослідницьких даних. Вимоги видавців, грантодавачів та інституцій для поширення даних досліджень. Методи зберігання та захисту даних. Приватність і конфіденційність даних. Ліцензії та особливості їх використання. Цитування даних.

Тема 4. Життєвий цикл дослідження. Організація системи інформаційної підтримки освіти та досліджень

Зміст:

Наукове дослідження: загальні визначення, поняття, напрями досліджень, класифікація. Процес наукового дослідження. Виникнення творчого задуму (ідеї). Визначення проблеми. Перевірка наукових даних. Планування дослідження. Формулювання концепції дослідження. Вибір методу дослідження. Проведення дослідження. Управління даними дослідження. Інтерпретація та оформлення результатів. Оприлюднення результатів дослідження. Збереження та поширення результатів дослідження. Оцінка результатів дослідження.

Підтримка процесу дослідження. Маніфест бібліотеки. Підтримка досліджень: проекти OCLC Research. Досвід організації процесу інформаційної підтримки досліджень бібліотеками університетів у світі та в Україні.

Модель процесу інформаційної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету. Ключові клієнти, для яких створюється цінність. Основні вхідні та вихідні продукти. Основні бізнес-процеси якісної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету. Формування колекції актуальних інформаційних ресурсів для дослідження, навчання, викладання, розвитку, управління освітнім та науковим процесом. Організація та зберігання актуальної колекції інформаційних ресурсів для дослідження, навчання, викладання, розвитку, управління освітнім та науковим процесом. Надання швидкого та зручного доступу до релевантної інформації для дослідження, навчання, викладання, розвитку, управління освітнім та науковим процесом. Створення внутрішніх цифрових інструментів для управління освітнім та науковим процесом. Формування знань, вмінь, навичок для навчання, викладання, досліджень, розвитку, управління освітнім та науковим процесом. Ресурси для функціонування моделі.

Основні послуги та сервіси бібліотеки для підтримки досліджень. Видача документів. Пошук документів. Електронні сервіси. Інституційний депозитарій. Міжбібліотечний абонемент. Електронне доставляння документів. Довідки, консультації, освітні заходи. Предметний бібліотекар. Вбудований бібліотекар. Цифрове бібліотечне видавництво.

Компетентності бібліотекаря, який забезпечує реалізацію процесу інформаційної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету.

Тема 5. Інформаційні ресурси для навчання та досліджень

Зміст:

Поняття про освітню та наукову інформацію, її роль у навчанні та проведенні наукових досліджень. Первинні та вторинні джерела інформації.

Основні джерела освітньої інформації: підручник, навчальний посібник, навчально-методичний посібник, хрестоматія, практикум та ін. Основні джерела наукової інформації: монографія, автореферат, дисертація, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання. Інформаційні видання для освіти та

науки: енциклопедичні, довідкові, бібліографічні, реферативні, оглядові, аналітичні матеріали тощо.

Електронні ресурси освітньої та наукової інформації: бази даних, репозитарії, вебпортали, соціальні мережі для науковців. Бази даних: повнотекстові, реферативні, бібліографічні, наукометричні. Міжнародні бази даних наукової інформації: Web of Science та Scopus. Бібліографічні та реферативні бази даних Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського як джерело наукової інформації (український сегмент). Інституційний репозитарій як джерело освітньої та наукової інформації.

Інформаційний пошук. Методи інформаційного пошуку. Суцільний та вибіркового методи. Інтуїтивний і типологічний методи. Індуктивний та дедуктивний методи. Метод пошуку за бібліографічними посиланнями, за ідентифікаторами вчених (ORCID, Research ID). Метод навігації та ін. Пошук з використанням мовних моделей. Пошукові системи та їхні пошукові можливості. Універсальні інформаційно-пошукові системи: Google Scholar, Microsoft Academy. Електронні бібліотечні каталоги. Пошукова система і база даних наукових цитувань Open Ukrainian Citation Index (OUCI).

Типи інформаційного пошуку. Документальний (повнотекстовий), фактографічний та бібліографічний пошук. Адресний, уточнюючий і тематичний пошук. Простий і розширений інформаційний пошук.

Етапи інформаційного пошуку. Постановка пошукової проблеми. Робота з пошуковим запитом. Використання логічних операторів. Відбір джерел пошуку інформації. Виконання пошуку. Критерії відбору інформації. Релевантна та нерелевантна інформація. Оцінювання отриманих результатів пошуку. Недостовірні джерела інформації, методи їх виявлення.

Збереження результатів пошуку. Цифрові інструменти для зберігання та опрацювання інформаційних джерел. Бібліографічні менеджери (reference manager). Використання бібліографічних менеджерів у дослідницькій діяльності. Ключові функції, порівняльна характеристика, як обрати.

Тема 6. Розвиток інституційного репозитарію

Зміст:

Інституційний репозитарій – інструмент поширення результатів наукового дослідження університетських учених. Основні етапи створення університетського інституційного репозитарію.

Робоча (проектна) група зі створення інституційного репозитарію. Склад робочої групи та їх відповідальності: представник адміністрації університету, бібліотекар, ІТ-працівник, юрист, представники наукових підрозділів. Підготовка рішень та документів для обговорення і затвердження. Постійний супровід.

Назва та логотип інституційного репозитарію. Вибір програмного забезпечення. Хостинг. URL (Uniform Resource Locator) – єдиний вказівник на ресурс. Дизайн, кастомізація, інсталяція. DC (Dublin Core) – стандарт описових метаданих. Поля метаданих.

Загальні принципи інституційного репозитарію. Шлях наповнення. Самоархівування та розміщення за дорученням. Структура інституційного репозитарію.

Політики інституційного репозитарію. Політика щодо змісту. Політика щодо метаданих. Політика щодо даних. Політика щодо розміщення та депозиторів. Політика щодо якості твору та авторського права. Політика щодо збереження. Інструмент для автоматичного формування політик депозитарію – OpenDOAR Policies Tool.

Тестування та початкове наповнення. Регламентуючі документи. Мандат Відкритого Доступу. Положення про інституційний репозитарій. Інструкції для користувачів.

Офіційне декларування підтримки відкритого доступу. Просування інституційного репозитарію в університеті. Просування інституційного репозитарію поза університетом.

Тема 7. Підтримка наукового видавництва університету

Зміст:

Наукові видання як засоби наукової комунікації. Наукове видавництво в університеті. Роль бібліотеки в розвитку видавничих проєктів університету. Відкриті видавничі платформи: Open Journal System (OJS), Open Conference System (OCS), Open Monograph Press (OMP). Журнальна модель наукової комунікації. Програмні засоби для технологічного супроводу наукового журналу та збірника конференції.

Міжнародні вимоги до наукових видань. Вимоги до фахових видань України. Інформаційний моніторинг наукових періодичних видань та наукових конференцій Університету. Вимоги до оформлення сайту наукового журналу. Критерії, яким повинен відповідати журнал відкритого доступу.

Консультавання та освітні заходи для представників редакцій наукових періодичних видань та організаційних комітетів наукових конференцій.

Цифрові сервіси та інструменти для використання у внутрішній роботі редакцій та організаційних комітетів конференцій. Подання запитів до Міжнародного центру ISSN на присвоєння ISSN. Цифровий ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier). Організація процесу отримання DOI для статей наукових періодичних видань університету та для збірників матеріалів наукових конференцій. Використання антиплагіатних систем для перевірки авторських рукописів. Сервіс Publons для пошуку рецензентів. Інструменти для оформлення пристатейної бібліографії.

Видимість видання та розширення читацької аудиторії. Платформи, сервіси, інструменти для представлення наукового видання в цифровому середовищі. Міжнародний мультидисциплінарний каталог журналів відкритого доступу – Directory of Open Access Journals (DOAJ). Міжнародний каталог ROAD (Directory of Open Access Scholarly Resources (проєкт ISSN International Centre за підтримки UNESCO). Наукові та наукометричні бази даних. Електронні каталоги вітчизняних

та зарубіжних бібліотек. Репозитарії. Інформація про етику публікації та політику видання з Sherpa/Romeo. Платформи «Наукова періодика України», Наукові конференції України. Інформація про видання у Вікіпедії.

Відкритий доступ до наукових цитувань. Initiative for Open Citations. Сервіс Cited-by від Crossref. Участь у програмі Cited-by. Представлення журналу в проєкті Open Ukrainian Citation Index.

Цифрове бібліотечне видавництво (digital library publishing). Проєкти цифрового бібліотечного видавництва у світі та в Україні. Відкриті підручники (Open Text books). Довідник видавничої діяльності академічних та наукових бібліотек (Library Publishing Directory).

Тема 8. Публікаційна активність та відповідальність дослідника

Зміст:

Вимоги з публікаційної активності для здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, для присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам. Перелік та Реєстр наукових фахових видань України.

Процес публікації наукової статті: пошук журналу, підготовка рукопису, надсилання статті на розгляд, процес рецензування, поширення опублікованої статті.

Цифрові інструменти для пошуку журналів для публікації – Scopus, Web of Science Master Journal List, DOAJ, Think. Check. Submit. Пошук журналу для публікації за анотацією рукопису – Manuscript Matcher від Web of Science та JournalFinder від Elsevier.

Феномен псевдонаукових періодичних видань. «Списки Білла».

Цифрові інструменти для архівування та поширення публікацій. Інституційні репозитарії. Репозитарій відкритого доступу препринтів з фізики, математики, інформатики, кількісної біології, кількісних фінансів, статистики, електротехніки, системології та економіки ArXiv. Репозитарій відкритого доступу препринтів з біологічних наук bioRxiv. Соціальні мережі ResearchGate та Mendeley.

Цифрові інструменти для наборів даних – Figshare, Zenodo, Mendeley Data.

Ідентифікація автора за ORCID ID. Ідентифікація установи автора.

Тема 9. Наукометрія та бібліометрія

Зміст:

Наукометрія, бібліометрія та їх завдання. Хто використовує наукометричні показники. Відповідальне використання показників.

Бази даних з інструментами для відстеження цитованості статей – Web of Science, Scopus, Google Академія. Прозорі критерії індексації видань. Помилки в базах Scopus та Web of Science.

Пошук інформації на платформі Web of Science. Бази даних платформи Web of Science: Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index та Conference Proceedings Citation Index. Українські

журнали у Web of Science Реєстрація облікового запису на платформі Web of Science. ResearcherID та Publons.

Пошук інформації у базі даних Scopus. Українські видання у Scopus.

Пошукова система Google Академія (Google Scholar). Робота з Google Scholar: інтерфейс, опція розширеного пошуку, відсортування результатів пошуку. Профіль автора у Google Академії.

Пошукова система і база даних наукових цитувань Open Ukrainian Citation Index (OUCI). Initiative for Open Citations та Crossref.

Наукометричні показники автора. Індекс Хірша або h-індекс.

Наукометричні показники журналу. Імпакт-фактор. CiteScore, SNIP, SJR. Квартилі та перцентилі.

Тема 10. Бібліотека і культура академічної доброчесності

Зміст:

Фундаментальні цінності академічної доброчесності. Академічна доброчесність у Законах України «Про освіту» та «Про вищу освіту».

Бібліотеки як центри просвітництва та формування культури академічної доброчесності. Культура академічної доброчесності як складова професійних компетентностей працівника бібліотеки закладу вищої освіти. Профіль компетентностей бібліотекарів з академічної доброчесності. Готовність працівників бібліотеки до включення у процеси формування культури академічної доброчесності.

Особливості формування культури академічної доброчесності у наукових, науково-педагогічних, педагогічних працівників закладу вищої освіти. Співпраця з ректоратом і деканатами закладу вищої освіти. Координація діяльності з відділом моніторингу якості освіти та науковим відділом закладу вищої освіти. Планування діяльності на навчальний рік та навчальний семестр. Розробка спільних заходів з кафедрами.

Формування культури академічної доброчесності у студентів – користувачів бібліотеки. Організація роботи з академічними групами студентів та групами студентів за інтересами. Індивідуальна робота зі студентами, використання індивідуальних методів навчання, консультації. Координація роботи з науковим студентським товариством.

Завдання бібліотек щодо запобігання академічному плагіату. Системи перевірки академічних текстів на плагіат, їх використання у бібліотеці.

Організація і проведення у бібліотеці навчальних, просвітницьких заходів, використання інтерактивних, дискусійних форм, наочних, технічних і програмних засобів, технологій дистанційного навчання.

Організаційно-методична робота: формування груп користувачів, визначення форм і методів навчання, термінів проведення занять, обсягів навчального часу, адаптація навчальної програми до умов і специфіки діяльності закладу вищої освіти.

Підходи до формування груп учасників навчальних заходів з академічної доброчесності у бібліотеці. Диференційований підхід до формування груп користувачів за рівнем знань (початковий, середній, достатній, високий). Організація навчального простору. Наочність у навчанні.

Інформаційні ресурси з академічної доброчесності. Матеріали проєкту ВГО Українська бібліотечна асоціація «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек»: навчальна програма, методичні, довідкові, інформаційні та рекламні матеріали.

Використання ресурсів глобальної мережі етики Globethics та її складової – Глобальної цифрової бібліотеки з питань етики, публікацій Платформи Ради Європи з етики, прозорості та доброчесності в освіті ETINED, навчальних ресурсів Міжнародного центру академічної цілісності ICAI та ін.

ПЛАНИ ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Тренди в освіті й науці

Тема вивчається під час:

Лекційного заняття – 2 години

Самостійної роботи – 2 години

План лекційного заняття

1. Глобальні тенденції, технологічні та суспільні драйвери.
2. Тренди в шкільній та університетській освіті.
3. Тренди в освіті дорослих.
4. Нові методики навчання.
5. Тренди в наукових дослідженнях.

Завдання для самостійної роботи

1. Обговоріть вплив глобальних тенденцій технологічного й суспільного розвитку, а також трендів в освітній і науковій діяльності з представниками різних факультетів (кафедр) Вашого ЗВО.
2. Складіть ранжований перелік з 3-х глобальних і 3-х спеціальних трендів, які, на Вашу думку, матимуть найбільший вплив у наступні 3 роки.

Питання для самоперевірки

1. Схарактеризуйте технологічні драйвери, які вже суттєво впливають на діяльність Вашого ЗВО.
2. Схарактеризуйте суспільні драйвери, урахування яких може покращити діяльність Вашого ЗВО.
3. Які нові методики навчання застосовуються у Вашому ЗВО?
4. Які тренди у світовій науці важливо враховувати у діяльності Вашого ЗВО?

Питання до експрес-опитування

1. Розкрийте сутність технологічних і суспільних драйверів глобальних трендів світового розвитку.
2. Які освітні тренди Ви знаєте і готові їх підтримати?
3. Розкрийте сутність змішаного навчання.
4. Назвіть основні складники відкритої науки.

Література до теми

1. Аніщенко О. Тренди освіти дорослих: реалії та перспективи. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*: зб. наук. пр. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2015. № 2 (15). С. 155–160. (Серія «Педагогіка»). URL: <http://eprints.mdpu.org.ua/id/eprint/221>.

2. Бондаренко Н. В. Українська нова школа у контексті світових трендів освіти [Ukrainian new school in the context of world educational trends]. «*Science progress in European countries: new concepts and modern solutions*» : papers of the 7th International Scientific Conference. May 31, 2019. Stuttgart, Germany : ORT Publishing, 2019. С. 304–316. URL: <http://lib.iitta.gov.ua/716337>.
3. Волошинов С. А., Осадчий, В. В., Осадча, К. П. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти в Україні. *Engineering and Educational Technologies*. 2018. 6 (4). С. 38–46. URL: [http://eetecs.kdu.edu.ua/2018_04/EETECs2018_006\(4\)_04.pdf](http://eetecs.kdu.edu.ua/2018_04/EETECs2018_006(4)_04.pdf).
4. Кислова М. А., Семеріков С. О., Словак К. І. Розвиток мобільного навчального середовища як проблема теорії і методики використання інформаційно-комунікаційних технологій в освіті. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. Т. 42, вип. 4. С. 1–19. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2014_42_4_3.
5. Краус К. М., Краус Н. М., Голобородько О. П. Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2018/8.pdf.
6. Назаровець С., Кулик Є. Бібліотека 4.0: технології та сервіси майбутнього. *Бібліотечний вісник*. 2017. № 5. С. 3–14. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2017_5_3.
7. Одотюк І. В. Перспективні тренди інноваційного розвитку глобальної та національної економік. *Ефективна економіка*. 2010. № 4. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2010_4_7.
8. Сіденко В. Р. Глобальні структурні трансформації та тренди економіки України. *Разумков Центр*. Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/statti/hlobalni-strukturni-transformatsii-ta-trendy-ekonomiky-ukrainy>.
9. Altbach Philip G., Reisberg Liz, Rumbley Laura E. Trends in Global Higher Education: Tracking an Academic Revolution: A Report Prepared for the UNESCO 2009 World Conference on Higher Education. Paris: UNESCO, 2009. URL: <https://bit.ly/37xu7p6>.
10. Martín-Gutiérrez Jorge, Efrén Mora Carlos, Añorbe-Díaz Beatriz, González-Marrero Antonio. Virtual Technologies Trends in Education. *EURASIA Journal of Mathematics Science and Technology Education*. 2017. № 13 (2). P. 469–486. URL: <https://bit.ly/2SusMv4>.
11. Smart-освіта: ресурси та перспективи: матеріали III Міжнар. наук.-метод. конф. (Київ, 7 грудня 2018р.): тези доповідей. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 252 с. URL: <https://bit.ly/38zJjDw>.

Тема 2. Наукова комунікація. Бібліотека в освітньому та науковому процесах університету

Тема вивчається під час:

Лекційного заняття – 2 години

Самостійної роботи – 2 години

План лекційного заняття

1. Наука і наукові комунікації: сутність, поняттєвий апарат, структура.
2. Канали, методи і засоби наукових комунікацій.
3. Форми організації наукових досліджень. Міжнародна наукова комунікація.
4. Організація освітнього процесу в університеті. Комунікаційні аспекти.
5. Бібліотека в системі освітньої та наукової комунікації університету.

Завдання для самостійної роботи

1. Використовуючи сайт Вашого ЗВО, проаналізуйте:
  - тематику науково-дослідних та експериментальних досліджень за останні 3 роки;
  - кількість та галузеве спрямування наукових конференцій і семінарів, що проводяться ЗВО, за останні 3 роки;
  - видавничу діяльність ЗВО за останні 3 роки.
2. Зробіть висновок щодо відповідності тематики видань та наукових заходів заявленим напрямом досліджень.

Питання для самоперевірки

1. Як ви розумієте поняття «наука»?
2. Які канали наукової комунікації вам відомі?
3. Які тенденції розвитку наукових комунікацій у сучасних умовах?
4. Як взаємодіють наукові та освітні процеси в університеті?

Питання до експрес-опитування

1. Схарактеризуйте науку як соціальну систему та її складові.
2. Розкрийте неформальні канали наукової комунікації.
3. Розкрийте форми і методи міжнародної наукової комунікації.
4. Схарактеризуйте місце бібліотеки в системі освітньої та наукової комунікації університету.

Література до теми

1. Колесникова Т. О. Бібліотека ВНЗ: відповідальність за поширення результатів наукових досліджень : [препринт]. *Вища школа*. 2014. № 4. С. 7–26. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/handle/123456789/2416>.
2. Колесникова Т. О. Сервісні служби сучасної університетської бібліотеки: обслуговування науковців. *Безпекове інноваційне суспільство: взаємодія у сфері правової освіти та правового виховання* : міжнар. інтернет-конф., 25 трав. 2016 р., Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2016. URL: <http://conf.nlu.edu.ua/bis-2016/paper/view/3915/602>.
3. Короткий словник загальнонаукових та соціокомунікативних термінів / уклад.: О. В. Тріщук, П. О. Киричок, Н. М. Фіголь. Київ : НТУУ «КПІ», 2011. 124 с.

4. Назаровець М. А. Інноваційні інструменти в українській науковій комунікації. *Current Issues of Mass Communications*. 2017. Iss. 21. URL: <https://bit.ly/2vzPQzM>.
5. Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Київ, 2018. URL: <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/Organization-of-the-educational-process.pdf>.
6. Сошинська В. Є. Професійна комунікація як фактор розвитку книжкової галузі : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунікацій : 27.00.03 / Київ. нац. ун-т культури і мистецтв. Київ, 2013. 20 с. URL: <https://bit.ly/32amJ2h>
7. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій: монографія / Харк. держ. акад. культури. Харків : ХДАК, 2008. 289 с.
8. Шемаєва Г. В. Етапи розвитку наукових комунікацій. *Вісник Харківської державної академії культури. Серія : Соціальні комунікації*. 2017. Вип. 50. С. 24–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/haksk_2017_50_4.
9. Шемаєва Г. В. Передумови зародження системи наукової комунікації. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2011. Вип. 32. С. 101–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2011_32_11.
10. Ярошенко Т. Еволюція журналу як засобу наукової комунікації: від друкованих видань до оригінальних електронних журналів. *Вісник Книжкової палати*. 2005. № 10. С. 29–34.
11. Ярошенко Т. Наукові комунікації XXI століття: електронні ресурси для науки та освіти України. *Бібліотечний вісник*. 2006. № 5. С. 17–22. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/103>.
12. Weingart Peter, Taubert Niels. The Future of Scholarly Publishing : Open Access and the Economics of Digitisation. Cape Town: African Minds, 2017. URL: <https://bit.ly/2SxLUbz>.

Тема 3. Відкритий доступ та відкрита наука

Тема вивчається під час:

Лекційного заняття – 2 години

Самостійної роботи – 4 години

План лекційного заняття

1. Відкритий доступ: основні ідеї концепції.
2. Шляхи та засоби забезпечення відкритого доступу до інформації.
3. Відкриті дані та відкрита наука.

Завдання для самостійної роботи

Теоретична складова:

1. Опрацьовуючи рекомендовані джерела до теми, розгляньте аргументи про переваги та недоліки відкритого доступу.

2. Опрацьовуючи рекомендовані джерела до теми, розгляньте основні складові відкритої науки.

Практична складова:

Поширення результатів дослідження у Відкритому доступі

1. Зайдіть на сайт міжнародного відкритого репозитарію матеріалів з бібліотечної справи та інформаційних наук E-LIS (E-Prints in Library and Information Science).
2. Розгляньте пошукові можливості ресурсу. Для цього здійсніть пошук інформації з обраної теми (за автором, предметною рубрикою, країною, роком тощо).
3. Зареєструйтеся в репозитарії, скориставшись інструкцією користувача.
4. Розмістіть свою наукову публікацію, тези доповіді в репозитарії.

Відкрита наука. Поширення дослідницьких даних

1. Зайдіть на сайт мультидисциплінарного депозитарію Figshare.
2. Розгляньте, які послуги щодо управління даними запропоновані дослідникам. Які ліцензії використовуються? У яких форматах можна надавати доступ до даних?
3. Зареєструйтеся на ресурсі.
4. Здійсніть пошук даних. Проаналізуйте кількість переглядів та цитувань даних з різних предметних галузей.

Питання для самоперевірки

1. У чому полягає основна ідея Відкритого доступу?
2. Яка користь Відкритого доступу та відкритої науки для освітнього та наукового процесів в університеті?
3. Які види документів зберігаються у репозитарії?
4. Як університети та організації, що фінансують дослідження, можуть вплинути на розміщення роботи автором у відкритому доступі?

Питання до експрес-опитування

1. Які права надаються авторам у Будапештській ініціативі відкритого доступу (BOAI)?
2. Якими двома шляхами забезпечується відкритий доступ до інформації?
3. Як називається електронна колекція для забезпечення довготривалого і надійного відкритого доступу до результатів наукових досліджень, що проводяться в установі, яка також може слугувати інституційною базою для перевірки академічних текстів на плагіат?

Література до теми

1. Ахметова Н. Р. Інформаційний простір бібліотек ВНЗ. Інституційні репозитарії – як вимога часу. *Сучасна бібліотека у науково-освітньому просторі ВНЗ: інформаційні ресурси, технології, проекти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Полтава, 21–23 жовт. 2014 р. Полтава, 2014. С.131–139.

2. Бакуменко Л. Корпоративні інституціональні репозитарії бібліотек вищих навчальних закладів: відкритий доступ до наукових публікацій. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 10. С.18–21.
3. Берлінська декларація по відкритому доступу до наукового і гуманітарного знань (20-22 жовтня 2003 року, Берлін, Німеччина). *Морфологія* : електрон. наук. фах. вид. / Дніпропетр. держ. мед. акад. Дніпропетровськ, 2008. Т. 2, № 2. С. 82–83.
4. Бруй О. М., Павленко Т. Б. Методичні рекомендації щодо організації роботи інституційних репозитаріїв (відкритих електронних архівів) у бібліотеках вищих навчальних закладів МОЗ України. 2015. URL: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/8805> (дата звернення: 14.02.2018).
5. Зубченко Н. І. Прозорість наукових досліджень: до проблеми оприлюднення авторефератів та дисертацій у відкритому доступі. *Актуальні проблеми політики*. Одеса, 2016. Вип. 58. С. 221–226.
6. Кунанець Н. Е., Веретеннікова Н. В. Відкритий доступ до наукових інформаційних ресурсів: американський досвід. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Інформаційні системи та мережі. Львів, 2014. № 783. С. 354–361.
7. Мороз Н. В. Механізм розповсюдження наукових публікацій у глобальній науковій мережі (на прикладі наукових журналів ЧДІЕУ). *Вісник Одеського національного університету. Сер.: Бібліотекознавство. Бібліографознавство. Книгознавство*. 2014. Т. 19, Вип. 1. С.122–126.
8. Назаровець С. Вплив відкритого доступу на цитованість робіт молодих українських науковців. *Вісник Книжкової палати*. 2015. № 2. С. 24–28. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vkp_2015_2_9.
9. Назаровець С. А. Роль бібліотек у Data Curation. *Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства* : матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф., 11-12 вересня 2012 р., Львів. Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2013. С. 247–252. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/xmlui/handle/ntb/21357?show=full&locale-attribute=ru>
10. Національний репозитарій академічних текстів: відкритий доступ до наукової інформації : монографія / О. С. Чмир, Т. К. Кваша, Т. О. Ярошенко та ін. Київ : ДНУ «УкрІНТЕІ», 2017. 200 с.
11. Олексюк О. Р. Досвід впровадження інституційних репозитаріїв в Україні. *Інформаційні технології в освіті*. 2014. Вип. 20. С. 139–148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/itvo_2014_20_15 (дата звернення: 02.03.2018).
12. Олексюк О. Р., Олексюк В. П. Інтеграція інституційного репозитарію в інформаційно-освітнє середовище ВНЗ. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. Т. 44. Вип. 6. С. 220–232.
13. Павленко Т. Інституційний репозитарій як інформаційно-технологічна система відкритого доступу до інтелектуальних продуктів університетської спільноти. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. Київ, 2014. № 4. С.17–19.

14. Передерій І., Вощенко В. Інституційний репозитарій як конструктивна модель організації відкритого доступу до інформації. *Вісник Книжкової палати*. Київ, 2016. № 12. С. 34–37.
15. Пилаєва І. Репозитарій як реалізація принципів відкритого доступу Полтавським університетом економіки і торгівлі. *Бібліотечний форум: історія, теорія і практика*. Київ, 2017. № 4. С. 7–8.
16. Побережна О. О., Ілляшенко А. О. Репозитарій як впливовий фактор рейтингу університету. *Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі* : матеріали наук.-практ. інтернет-конф., присв. 210-річ. ХНМУ та 95-річ. б-ки ХНМУ, м. Харків, 5–12 жовт. 2015 р. Харків, 2015. С. 139–141.
17. Стрілець Н. Представлення електронних версій видань у відкритому доступі (із досвіду ХДНБ ім. В. Г. Короленка). *Вісник Книжкової палати*. Київ, 2016. № 3. С. 20–23.
18. Шитикова, Т. Н., Чумак Н. В. Инновационные услуги библиотеки университета и возможности открытого доступа. *Бібліотеки університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій* : матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 1-2 грудня 2016 р.) / за заг. ред. Т. О. Колесникової. Дніпро, 2016. URL: http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9120/1/Shytikova_Chumak.pdf (дата звернення: 15.02.2018).
19. Ярошенко Т. О. Електронні журнали в системі інформаційних ресурсів бібліотеки : монографія. Київ : Знання, 2010. 215 с.
20. Ярошенко Т. Зелений шлях відкритого доступу. Репозитарії та їх роль у науковій комунікації: перші двадцять років. *Бібліотечний вісник*. 2011. № 5. С. 3–10.
21. Abrizah A., Hilmi M., Ahmad Kassim. Resource-Sharing through an Inter-Institutional Repository: Motivations and Resistance of Library and Information Science Scholars. *Electronic Library*. 2015. 33 (4). P. 730–748. DOI: <https://doi.org/10.1108/EL-02-2014-0040> (дата звернення: 05.03.2018).
22. Budapest Open Access Initiative. Open Society Foundations : Building Vibrant and Tolerant Democracies : Web-site / George Soros. Electronic data. [New York, 2010]. URL: <http://www.soros.org/openaccess> (дата звернення: 05.03.2018).
23. Das Anup-Kumar. Open Access: History and Developments. *Introduction to Open Access [Open Access for Library Schools, 1]* / eds.: Mishra S., Satija M.P. Paris : UNESCO, 2015. P. 17–30. URL: <http://eprints.rclis.org/24903> (дата звернення: 05.03.2018).
24. Ocholla D. N., Ocholla L. Does Open Access Prevent Plagiarism in Higher Education? *African Journal of Library Archives and Information Science*. 2016. 26 (2). P. 189–202.
25. Swan A., Gargouri Y., Hunt M., Harnad S. Open Access Policy: Numbers, Analysis, Effectiveness. Pasteur4OA Work Package 3 Report: Open Access Policies / European Commission. 2015. URL: <http://eprints.soton.ac.uk/375854/1/PASTEUR4OA3.pdf> (дата звернення: 15.02.2018).

Тема 4. Життєвий цикл дослідження. Організація системи інформаційної підтримки освіти та досліджень

Тема вивчається під час:

Лекційного заняття – 2 години

Практичного заняття – 2 години

Самостійної роботи – 4 години

План лекційного заняття

1. Наукове дослідження: загальні визначення, поняття, напрями досліджень, класифікація.
2. Етапи наукового дослідження.
3. Підтримка процесу дослідження: проекти OCLC Research.
4. Досвід організації процесу інформаційної підтримки досліджень бібліотеками університетів у світі та в Україні.
5. Модель процесу інформаційної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету.
6. Ресурси для функціонування моделі процесу інформаційної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету.
7. Основні послуги та сервіси бібліотеки для підтримки досліджень.
8. Компетентності бібліотекаря-виконавця процесів інформаційної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету.

Практичне заняття

1. Знайдіть в Інтернеті веб-сайти українських та зарубіжних бібліотек університетів.
2. Розгляньте, чи містять веб-сайти інформацію для підтримки досліджень?
3. Проаналізуйте контент для дослідників.
4. Результати моніторингу та аналізу додайте до таблиці за зразком.

Бібліотека	Веб-сайт	Окрема рубрика для підтримки досліджень	Послуги, сервіси, що пропонуються дослідникам

Бібліотека КПІ	https://www.library.kpi.ua/	Рубрика «Дослідження »	Пошук інформації	МБА	ЕДД	Перелік БД	Інституційний репозитарій	Консультації/Семинари/Тренінги	Предметний бібліотекар	Інструкції/метод. матеріали	Визначення УДК	Наукометрія	Примітки
			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	

5. Розділіться на 3 групи. Обговоріть результати моніторингу.

6. Підготуйте лаконічну усну презентацію послуг, які надаються в бібліотеках університетів. Чи відрізняється перелік послуг, сервісів українських бібліотек від зарубіжних? Аргументуйте відповідь.

Завдання для самостійної роботи

Теоретична складова:

1. Ознайомтеся детальніше з проектами OCLC Research для підтримки досліджень <https://www.oclc.org/research/activities/arm/about.html>
2. Прочитайте Маніфест бібліотеки для підтримки досліджень: Bourg C., Coleman R., Erway R. SupportfortheResearchProcessAnAcademicLibraryManifesto. URL: <https://www.oclc.org/content/dam/research/publications/library/2009/2009-07.pdf>

Практична складова:

1. Відкрийте таблицю результатів моніторингу та аналізу веб-сайтів бібліотек університетів щодо контенту для підтримки досліджень.
2. Складіть перелік послуг, сервісів для підтримки досліджень, які вже надає або починає впроваджувати Ваша бібліотека. Порівняйте з даними таблиці. За необхідності доповніть, відредагуйте перелік послуг, сервісів Вашої бібліотеки.

Питання для самоперевірки

1. Які основні бізнес-процеси складають модель якісної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету?
2. Які ресурси необхідні для забезпечення виконання процесів інформаційної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету.
3. Якими компетентностями важливо володіти бібліотекарю-виконавцю бізнес-процесу інформаційної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету.

Питання до експрес-опитування

1. Що є керівним принципом, який покладено в основу якісної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету?
2. Хто є ключовим клієнтом (зовнішнім клієнтом), для якого створюється цінність в результаті бізнес-процесу якісної інформаційної підтримки освіти та досліджень?
3. Який основний вихідний продукт створюється в результаті бізнес-процесу якісної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету та є ціннісною пропозицією для ключових клієнтів?

Література до теми

1. Білоус В. Бібліотечний сервіс на допомогу науковій діяльності вищого навчального закладу. URL: <http://jpvs.donnu.edu.ua/article/view/3833/3866> (дата звернення 22.01.2020).
2. Білоус В., Лазаренко Н., Коломієць А. Університетська наука у міжнародному інформаційному просторі. *Витоки педагогічної майстерності*. 2017. Вип. 19. С. 60–67. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/8475/1/Bilous.pdf> (дата звернення 22.01.2020).
3. Колесникова Т. Бібліотека ВНЗ: відповідальність за поширення результатів наукових досліджень. *Вища школа*. 2014. № 4 (118). С. 7–26. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/handle/123456789/2416> (дата звернення 22.01.2020).
4. Колесникова Т. О. Впровадження інноваційної моделі бібліотеки університету як чинник глибокої інтелектуалізації бібліотечної професії. *Вісн. Кн. палати*. 2012. № 11. С. 21–22; 2013. № 1. С. 19–23. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua:82/jspui/handle/123456789/1714> (дата звернення 22.01.2020).
5. Колесникова Т. О. Цифрові сервіси бібліотек ВНЗ із забезпечення розвитку науки. *Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства* : матер. Всеукр. наук.-практ. конф., Ів.-Франківськ, 16-19 червня 2015 р. Івано-Франківськ : НТБ ІФНТУНГ, 2015. С. 147–160. URL: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/handle/123456789/3907> (дата звернення 22.01.2020).
6. Колесникова Т. О., Матвєєва О. В. Університетська наука: бібліометричні дослідження. *Сучасні проблеми діяльності бібліотек в умовах інформаційного суспільства*: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 вересня 2015 р., Львів. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. С. 40–48.
7. Мар'їна О. Контент-стратегія бібліотек у цифровому середовищі. *Бібліотечний вісник*. 2016. № 4. С. 8–12. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/33647> (дата звернення 22.01.2020).
8. Назаровець М. Послуги університетських бібліотек з підтримки наукової комунікації. *Вісник Харківської державної академії культури*. 2018. Вип. 53. С. 96–108. DOI: <https://doi.org/10.31516/2410-5333.053.09>.

9. Назаровець М. Служба інформаційного моніторингу як структурний підрозділ сучасної академічної бібліотеки. *Вісн. Книжк. палати*. 2016. № 8 (241). С. 24–26.

10. Advancing the Research Mission / OCLC Research. URL: <https://www.oclc.org/research/activities/arm/about.html> (дата звернення 22.01.2020).

11. Bosman J., Kramer B. 101 Innovations in Scholarly Communication: How researchers are getting to grip with the myriad of new tools. *Impact of Social Sciences Blog*. 2015. 11 Nov. URL: <http://eprints.lse.ac.uk/id/eprint/70920>.

12. Bourg C., Coleman R., Erway R. Support for the Research Process An Academic Library Manifesto. URL: <https://www.oclc.org/content/dam/research/publications/library/2009/2009-07.pdf> (дата звернення 22.01.2020).

13. Nazarovets M. Innovative Instruments in Ukrainian Scientific Communication. *Current Issues of Mass Communication*. 2017. Issue 21. P. 8–23. DOI <https://doi.org/10.17721/2312-5160.2017.21.08-23>.

Тема 5. Інформаційні ресурси для навчання та досліджень.

Тема вивчається під час:

Лекційного заняття – 2 години

Практичного заняття – 2 години

Самостійної роботи – 4 години

План лекційного заняття

1. Поняття про освітню та наукову інформацію, її роль у проведенні наукових досліджень.
2. Основні джерела освітньої та наукової інформації.
3. Електронні ресурси освітньої та наукової інформації.
4. Інформаційний пошук. Методи інформаційного пошуку. Інформаційно-пошукові системи.
5. Етапи інформаційного пошуку.
6. Наукометричні інструменти для оцінки наукової інформації.
7. Цифрові інструменти для збереження та опрацювання інформаційних джерел.

Практичне заняття

1. Відкрийте онлайн версію Mendeley <https://www.mendeley.com>.
2. Створіть свій обліковий запис.
3. Розгляньте функціональні можливості запропонованих онлайн інструментів.
4. Здійсніть пошук інформації за будь-яким ключовим словом у науковій соціальній мережі.
5. Відкрийте бібліотеку (Library). Здійсніть наповнення бібліотеки різними способами: додавання PDF файлів, імпорт записів з Google Scholar, імпорт з баз даних (наприклад, ScienceDirect) результатів пошуку.
6. Розгляньте можливості збереження списків в обраному стилі цитування.

Завдання для самостійної роботи

Практична складова 1

1. Користуючись сервісом Google Scholar, здійсніть пошук інформації за темою Вашого дослідження.
2. Складіть блок-схему пошукового алгоритму.
3. Додайте знайдені релевантні джерела до Вашої Бібліотеки Google Scholar.

Практична складова 2

1. Оберіть тему в межах конкретної предметної галузі.
2. Визначте ключові слова для пошуку (укр. та англ. мовами). Сформулюйте пошуковий запит.
3. Відкрийте веб-сайти наступних ресурсів: Google Scholar, Scopus, Web of Science, OUCI, ScienceDirect, Figshare.
4. Здійсніть пошук джерел з теми, використовуючи кожен з обраних ресурсів.
5. Проаналізуйте пошукові можливості кожного ресурсу.
6. Заповніть таблицю

Назва ресурсу	Наявність анотацій / рефератів	Можливість доступу до повних текстів	Наявність засобів розширеного пошуку	Наявність фільтрів для роботи з результатами пошуку	Кількість джерел	Мова джерел	Типи джерел	Наявність метрик

Питання для самоперевірки

1. Які джерела наукової інформації найбільш поширені серед науковців?
2. Які джерела освітньої інформації Вам відомі?
3. Які типи інформаційного пошуку Ви знаєте?
4. Які методи інформаційного пошуку є найбільш продуктивними?
5. Які архіви відкритого доступу наукових та навчальних матеріалів Ви знаєте?

Питання до експрес-опитування

1. Які джерела інформації є первинними, а які вторинними?
2. Назвіть основні джерела наукової інформації.
3. Назвіть основні джерела освітньої інформації.
4. Які наукометричні бази даних Ви знаєте?
5. Які пошукові системи Ви знаєте?
6. Використання яких баз даних дозволить Вам знайти матеріали українських фахових періодичних видань?

Література до теми

1. Білошицький А. О., Гогунський В. Д. Наукометричні бази та індикатори цитування наукових публікацій. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві*. 2013. Вип. 4(5). С. 198–203. URL: <http://dspace.opu.ua/jspui/bitstream/123456789/2691/1/29.pdf> (дата звернення: 20.01.2020).
2. Бушуєв С. Д., Білошицький А. О., Гогунський В. Д. Наукометричні бази: характеристика, можливості і завдання. *Управління розвитком складних систем*. 2014. № 18. С. 145–152. URL: <http://journals.uran.ua/urss/article/viewFile/38667/35040> (дата звернення: 20.01.2020).
3. Васильєв О., Чьочь В. Системи пошуку наукової інформації (Огляд). *Бібліотечна планета*. 2009. № 2 (44). С. 11–15.
4. Гришанова І. Ю., Щербак С. С. Розвиток технологій інформаційного пошуку та аналіз їх застосування в Semantic Web. *Системи обробки інформації*. 2009. Вип. 6 (80). С. 34–42.
5. Добко Т. Довідково-бібліотечне обслуговування в електронну еру: розвиток навігаторської функції. URL: http://www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/msd/03_tvddbo.pdf (дата звернення: 20.01.2020).
6. Долбенко Т. О., Горбань Ю. І. Документні ресурси бібліотек : навч. посіб. Київ, 2017.
7. Копанєва В. Бібліотека в системі наукової електронної комунікації. *Бібліотечний вісник*. 2007. № 5. С. 3–9.
8. Коротка інструкція користувача EndNote Basic. *Пан Бібліотекар : Блог про бібліотечну справу та інформаційні технології*. 2013. URL: <http://bit.ly/2Fervjy> (дата звернення: 20.01.2020).
9. Кравченко Р. І., Савченко О. В., Ніжник В. В. Інформаційний пошук як ресурс технічного регулювання у сфері цивільного захисту. *Науковий вісник УкрНДІПБ*. 2013. № 2. С. 178–182. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvundipb_2013_2_30 (дата звернення: 20.01.2020).
10. Назаровець С. Коротко про Mendeley. 2015. URL: <http://bit.ly/2Hu4k5r> (дата звернення: 20.01.2020).
11. Новицька Т. Л., Марченко О. О. Загальні підходи до використання електронних систем відкритого доступу у науково-педагогічних дослідження. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2015. Т. 50, № 6. С. 181–191. URL: <https://bit.ly/2H7UpTB> (дата звернення: 20.01.2020).
12. Пілюшенко В., Шкрабак І, Славенко Е. Наукове дослідження: організація, методологія, інформаційне забезпечення : навч. посіб. Київ : Лібра, 2004. 342 с.
13. Прокопенко Л. І. Інформаційні потреби користувачів обласних універсальних наукових бібліотек України. Київ, 2016.
14. Тихонкова І. О. Список літератури наукової статті – важливий індикатор якості статті (як не мати зайвого клопоту з його оформленням). *Наука України у*

світовому інформаційному просторі / НАН України. Київ, 2015. Вип. 11. С. 100–106.

15. Шаравара Т. О. Інформаційний пошук і робота з бібліотечними ресурсами : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2016.

16. Шейко В. М., Кушнарєнко Н. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : підруч. 6-е вид., переробл. і доповн. Київ : Знання, 2008. 310 с.

17. Шемаєва Г. В. Електронні ресурси бібліотек України в системі наукових комунікацій : монографія / Харк. держ. акад. культури. Харків : ХДАК, 2008. 289 с.

18. Citations and References. Chapter 4. *The Manual of Scientific Style. A Guide for Authors, Editors, and Researchers*. 2009. P. 261–284. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-012373980-3.50008-3> (дата звернення: 22.01.2020).

19. Comparison of reference management software [Таблиці порівняння бібліографічних менеджерів] / Wikipedia. URL: <http://bit.ly/1TpR56z> (дата звернення: 22.01.2020).

20. Kratochvíl J. Comparison of the Accuracy of Bibliographical References Generated for Medical Citation Styles by EndNote, Mendeley, RefWorks and Zotero. *The Journal of Academic Librarianship*. 2017. January. Vol. 43. Issue 1. P. 57–66. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2016.09.001> (дата звернення: 22.01.2020).

21. Silyn-Roberts H. Referencing: Text Citations and the List of References. *Writing for Science and Engineering (Second Edition)*. 2013. P. 169–190. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-098285-4.00015-7> (дата звернення: 22.01.2020).

Тема 6. Розвиток інституційного репозитарію.

Тема вивчається під час:

Лекційного заняття – 2 години

Практичного заняття – 2 години

Самостійної роботи – 4 години

План лекційного заняття

1. Інституційний репозитарій – інструмент поширення результатів наукового дослідження.
2. Роль бібліотеки у створенні та підтримці інституційного репозитарію.

План семінарського заняття

1. Основні етапи створення університетського інституційного репозитарію.
2. Принципи та політики університетського інституційного репозитарію.

Завдання для самостійної роботи

1. Оберіть один із університетських репозитаріїв в OpenDOAR <http://v2.sherpa.ac.uk/opensoar/> або ROAR <http://roar.eprints.org/>. Проаналізуйте

наступні позиції: назва, дизайн інтерфейсу, структуру, типи документів, зміст, доступ до даних.

2. Оберіть один із університетських репозитаріїв в OpenDOAR. Використайте OpenDOAR Policies Tool - <http://sherpa.ac.uk/policytool/> та визначте політики для цього репозитарію.

Питання для самоперевірки

1. Яке основне призначення інституційного репозитарію в університеті?
2. Які основні етапи у створенні інституційного репозитарію університету?
3. Які можуть бути причини відкликання документів з інституційного репозитарію?
4. Як запобігти порушенню авторського права, розміщуючи в інституційному репозитарії статті, опубліковані в комерційних журналах?

Питання до експрес-опитування

1. Інституційний репозитарій – це інструмент зеленого, жовтого, золотого, білого чи чорного шляху відкритого доступу?
2. Які види документів зберігаються у репозитарії?
3. Який стандарт описових метаданих застосовується при створенні інституційних репозитаріїв?

Література до теми та корисні посилання

1. A DRIVER's Guide to European Repositories : Five Studies of Important Digital Repository Related Issues and Good Practices / eds.: Weenink K, Waaijers L, Van Godtsenhoven K. *Driver Studies*. Amsterdam : Amsterdam University Press, 2008. 215 p.

2. Behaviours and Technical Recommendations of the COAR Next Generation Repositories Working Group / COAR: Building a Global Knowledge Commons. Nov. 28, 2017. URL: <https://www.coar-repositories.org/files/NGR-Final-Formatted-Report-cc.pdf>.

3. Confederation of Open Access Repositories (COAR). URL: <https://www.coar-repositories.org/>

4. Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR). URL: <http://v2.sherpa.ac.uk/opensoar/>

5. Nagra Kanu A. Building Institutional Repositories in the Academic Libraries. *Community & Junior College Libraries*. 2012. Vol. 18, Issue 3/4. P. 137–150. DOI: <https://doi.org/10.1080/02763915.2012.799028>

6. OAIster. URL: <https://www.oclc.org/en/oaister.html>

7. Open Archives Initiative. URL: <http://www.openarchives.org/>

8. Ranking Web of Repositories. URL: <http://repositories.webometrics.info/>

9. Registry of Open Access Repositories (ROAR). URL: <http://roar.eprints.org/>

10. Repositories Support Project (RSP). URL: <http://www.rsp.ac.uk/>

11. SPARC Institutional Repository Checklist & Resource Guide / Prepared by Raym Crow, SPARC Senior Consultant. Washington : SPARC, 2002. 51 p. URL: https://sparcopen.org/wp-content/uploads/2016/01/IR_Guide_Checklist_v1_0.pdf

12. Sterman L. Institutional Repositories : An Analysis of Trends and a Proposed Collaborative Future. *College & Undergraduate Libraries*. 2014. Vol. 21, Issue 3/4. P. 360–376. DOI: <https://doi.org/10.1080/10691316.2014.943919>
13. Wu M. The Future of Institutional Repositories at Small Academic Institutions : Analysis and Insights. *D-Lib Magazine*. 2015. Vol. 21, No 9/10 (September/October). URL: <http://www.dlib.org/dlib/september15/wu/09wu.html>
14. Андрухів А. І., Тарасов Д. О. Менеджмент електронних документів на прикладі репозитарію НУ «Львівська політехніка». *Сучасні проблеми діяльності бібліотеки в умовах інформаційного суспільства* : матеріали четвертої міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовтня 2012 року, Львів / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет «Львівська політехніка», Науково-технічна бібліотека ; [редкол.: О. В. Шишка, Н. Е. Кунанець, Д. О. Тарасов, І. О. Белоус, Р. С. Самотий, А. І. Андрухів]. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. С. 223–228. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/15493>
15. Андрухів А., Тарасов Д., Сокіл М. Формування електронного архіву наукових публікацій Львівської політехніки. *Інноваційні комп'ютерні технології у вищій школі* : матеріали 6-ї наук.-практ. конф, м. Львів, 18–20 листопада 2014 року / відп. за випуск Л. Д. Озірковський. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2014. С. 31–35. URL: <http://ena.lp.edu.ua:8080/handle/ntb/15493>
16. Бруй О. Н., Голистер В. Использование открытого программного обеспечения DSpace для создания институционного репозитария Национального университета «Киево-Могилянская академия» eKMAIR. *Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, культуры, образования и бизнеса* : материалы Семнадцатой Междунар. конф. "Крым 2010" / Гос. публ. науч. б-ка России. [Москва] : ГПНТБ России ; Ассоциация ЭБНИТ, 2010. URL: <http://eprints.rclis.org/24421/>
17. Бруй О. Відкритий доступ до наукової інформації: університетські відкриті архіви. Збірник матеріалів наради директорів бібліотек вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації: «Бібліотека вищого навчального закладу – ключова ланка інформаційного забезпечення навчального процесу на сучасному рівні», м. Дніпропетровськ, 12–13 лютого 2007 р. / уклад. А. В. Кудін [та ін.] ; М-во освіти і науки України, Ін-т інновац. технологій і змісту освіти, Дніпропетр. нац. ун-т. Дніпропетровськ : Дніпропетр. нац. ун-т, 2007. С. 62–68. URL: http://eprints.rclis.org/24423/1/brui_ekmair_dnipro.pdf
18. Великосельська О. Інституційний репозитарій Хмельницького національного університету як засіб популяризації наукових публікацій університетської спільноти. *Библиотеки и информационные ресурсы в современном мире науки, образования и культуры* : матеріали науч.-практ. конф., г. Севастополь, 7 –10 октяб. 2013 г. Севастополь : Купол, 2013. С. 9–12. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/792>
19. Каларко Паскаль, Ширер Кетлін, Шмідт Бірджит, Тейт Домінік. Профіль компетентностей бібліотекарів з наукової комунікації та відкритого доступу / пер. укр.: Тетяна Жесткова, Оксана Бруй. 2016. URL:

https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/17103/1/Zhestkova_Bruy_Librarian_Competent.pdf

20. Луцишина Т. Інституційний репозитарій як перспективна форма наукової та освітньої комунікації у вищому навчальному закладі. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2015. Вип. 42. С. 567–579. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2015_42_47

21. Методичні рекомендації щодо організації роботи інституційних репозитаріїв (відкритих електронних архівів) у бібліотеках вищих навчальних закладів МОЗ України / авт.-уклад.: О. М. Бруй, Т. Б. Павленко ; Національна наукова медична бібліотека України, Харківський національний медичний університет, Державна установа «Центральний методичний кабінет з вищої медичної освіти МОЗ України, Секція працівників медичних бібліотек Української бібліотечної асоціації. Київ, 2015. 21 с. URI: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/8805>

22. Назаровець С. Репозитарії вищих навчальних закладів України у системі наукової комунікації. *Вісник Книжкової палати*. 2012. № 8. С. 25–30.

23. Олексюк В. П., Олексюк О. Р. Інституційний репозитарій: можливості застосування у навчальному процесі. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2012. Т. 32, № 6. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v32i6.755>

24. Олексюк О. Р. Досвід впровадження інституційних репозитаріїв в Україні. *Інформаційні технології в освіті*. 2014. Вип. 20. С. 139–148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/itvo_2014_20_15

25. Павленко Т., Киричок І. Інституційний репозитарій як інформаційно-технологічна система відкритого доступу до інтелектуальних продуктів університетської спільноти. *Бібліотечний форум України*. 2014. № 4. С. 17–19. URI: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/8640>

26. Положення про ELAKPI – відкритий електронний архів наукових та освітніх матеріалів Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» / Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут». 2016. URI: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/14885>

27. Порядок передачі наукових та освітніх матеріалів до ELAKPI – відкритого електронного архіву наукових та освітніх матеріалів Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут» / Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2016. URI: <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/14908>

28. Самостійне розміщення (самоархівування) матеріалів в ELAKPI – відкритому електронному архіві НТУУ «КПІ»: інструкція користувача / Науково-технічна бібліотека ім. Г. І. Денисенка Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». 2016. URL: <http://surl.li/apay>

29. Фролова Н. М., Кашаєва Л. В. Інституційний репозитарій у інформаційному просторі університету. *Імперативи розвитку електронних бібліотек: pro et contra*: матеріали міжнар. веб-конф. (м. Харків, 27 березня

2014 р.) / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Наук. б-ка, Харк. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна, Центр. наук. б-ка. Харків, 2014. URL: <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/5529/1/Frolova.pdf>

30. Ярошенко Т. Зелений шлях відкритого доступу. Репозитарії та їх роль у науковій комунікації : перші двадцять років. *Бібліотечний вісник*. 2011. № 5. С. 3–10. URI: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/1198>

Тема 7. Підтримка наукового видавництва університету.

Тема вивчається під час:

Лекційного заняття – 2 години

Практичного заняття – 2 години

Самостійної роботи – 4 години

План лекційного заняття

1. Наукова комунікація в університеті: неформальна, формальна, недокументна, документна.
2. Наукові видання як засоби наукової комунікації.
3. Наукове видавництво в університеті. Відкриті видавничі платформи.
4. Вимоги до якості наукових видань.
5. Роль бібліотеки в розвитку видавничих проєктів університету.
6. Консультування та освітні заходи для представників редакцій наукових періодичних видань та організаційних комітетів наукових конференцій.
7. Цифрові сервіси та інструменти для використання у внутрішній роботі редакцій та організаційних комітетів конференцій.
8. Платформи, сервіси, інструменти для представлення наукового видання в цифровому середовищі.
9. Цифрове бібліотечне видавництво.

Практичне заняття

Практична складова 1

1. Відкрийте платформу «Наукові конференції України» conferences.uran.ua. Ознайомтеся з переліком конференцій, їхнім тематичним охопленням.
2. Відкрийте сайти конференцій (5 будь-яких на вибір слухача), на їх прикладі розгляньте можливості організаційної платформи OCS.
3. Завантажте платформу «Наукова періодика України» <http://journals.uran.ua>. Ознайомтеся з контентом: кількістю видань на платформі, їхньою тематикою.
5. Розгляньте сайти п'яти видань різної тематики, на їх прикладі розгляньте можливості платформи OJS для представлення журналу.

Практична складова 2

1. Ознайомтеся з директорією журналів відкритого доступу DOAJ (Directory of Open Access Journals) <https://doaj.org/>: кількість представлених журналів, кількість статей, можливості розширеного пошуку.
2. Знайдіть українські журнали відкритого доступу, розгляньте сторінки кількох видань (будь-які за бажанням), зверніть увагу, які дані журналів відображаються в директорії.
3. На платформі «Наукова періодика України» <http://journals.uran.ua> оберіть будь-яке видання, перевірте, чи включено його до DOAJ. Знайдіть на платформі «Наукова періодика України» видання відкритого доступу, що не включене до DOAJ та проаналізуйте його сайт. Результати додайте до таблиці «Аналіз видання відкритого доступу».

Таблиця «Аналіз видання відкритого доступу»

Назва видання	ISSN (print)	ISSN (online)	Цілі та завдання	Читацька аудиторія	Унікальна назва	Описаний процес рецензування	Інформація щодо видавця	ПІБ та інституційна приналежність членів редколегії	Адреса редакції	Політика щодо авторських прав	Інформація про плату	Перевірка рукописів на ознаки плагіату	Публікаційна етика	Періодичність публікації	Політика архівування

Завдання для самостійної роботи

Теоретична складова

У мережі Інтернет знайдіть статті з теми «Цифрове бібліотечне видавництво (digital library publishing)», використавши ключові слова: цифрове бібліотечне видавництво, Library Publishing. Додайте знайдені матеріали у свою бібліотеку Mendeley чи збережіть на Google Диск. За результатами опрацювання матеріалів складіть короткий конспект за планом:

- 1) Концепція моделі «Library Publishing»;
- 2) Публікаційні послуги бібліотек зарубіжних університетів;
- 3) Бібліотечні видавничі сервіси в Україні.

Практична складова 1

1. Відкрийте Довідник видавничої діяльності академічних та наукових бібліотек (Library Publishing Directory) <https://librarypublishing.org/lp-directory/> . Завантажте довідник за 2020 р. Ознайомтеся з переліком освітніх закладів, що розвивають видавничі проекти. Спробуйте знайти українські бібліотеки в переліку.

Практична складова 2

1. Ознайомтеся з основними вимогами, яким має відповідати науковий журнал для його включення до міжнародної бази даних Scopus <https://www.elsevier.com/solutions/scopus/how-scopus-works/content/content-policy-and-selection>
2. Ознайомтеся з вимогами, яким має відповідати науковий журнал для його включення до міжнародної платформи Web of Science <https://clarivate.com/webofsciencegroup/solutions/editorial>
3. За допомогою інструментів міжнародної бази даних Scopus знайдіть наукові журнали з бібліотекознавства та інформаційних наук, які входять до цієї бази даних.
4. Ознайомтеся з отриманим переліком видань. Зверніть увагу на показники впливовості видань, що використовуються у Scopus (CiteScore, SJR, SNIP). Погляньте, до яких квартилів входять видання зі сформованого переліку.
5. Збережіть перелік на Google Диск. Оберіть видання з переліку, що має найвищі показники впливовості. Відкрийте сайт видання. Проаналізуйте контент. Результати моніторингу додайте до таблиці.
6. Оберіть для моніторингу та аналізу будь-який український журнал з соціальних комунікацій. Відкрийте його офіційний веб-сайт та проаналізуйте контент. За даними моніторингу та аналізу заповніть таблицю. Зробіть висновок щодо того, чи відповідає видання міжнародним вимогам щодо включення до авторитетних баз даних.
7. Подумайте, які заходи з підтримки проаналізованого видання Ви б організували у бібліотеці. Складіть та представте короткий план заходів.

Таблиця для моніторингу видань

Назва видання	ISSN (print)	ISSN (online)	Загальна кількість членів редколегії	Кількість зарубіжних членів редколегії	Використання DOI	Англомова версія сайту	Англомовні назви статей	Англомовні анотації	Англомовні ключові слова	Пристатейна бібліографія за міжнародним стилем	Прописана видавнична політика	Прописаний процес подачі рукописів	Перевірка рукописів на ознаки плагіату	Наявність архівів	Останній випуск (дотримання періодичності)	Використання ORCID

Питання для самоперевірки

1. Які основні послуги надають бібліотеки для представників редакцій наукових періодичних видань та організаційних комітетів наукових конференцій?
2. Для чого наукові видання використовують цифровий ідентифікатор об'єкта (DOI)?

3. Які заходи сприяють розширенню читацької аудиторії наукових журналів?
4. Назвіть основні вимоги до сайту наукового періодичного видання, що є обов'язковими для його інтеграції до світового середовища наукової комунікації?

Питання до експрес-опитування

1. За допомогою якого сервісу наукові періодичні журнали можуть передати бібліографічні списки статей журналу до Crossref?
2. Яка відкрита система використовується для представлення збірників матеріалів наукових конференцій у вільному доступі?
3. Як називається номер, що використовується для ідентифікації періодичних видань?
4. Який сервіс використовують редакції наукових видань для пошуку рецензентів?
5. Як називається показник цитованості наукових журналів, що використовується на платформі Web of Science?

Література до теми

1. Вакаренко О. Г. Академічні періодичні видання: сучасний формат. *Вісник НАН України*. 2015. № 4. С. 114–118.
2. Вакаренко О. Г., Діденко Ю. В., Радченко А. І. Основні вимоги до веб-ресурсу наукового періодичного видання Національної академії наук України. *Академперіодика*. URL: http://akademperiodyka.org.ua/sites/default/files/Site-VYMOGY_0.pdf (дата звернення: 20.01.2020).
3. Гаврилюк О. О., Слободянюк І. Ю. Підходи до покращення розробки сайтів наукових журналів на платформі Open Journal Systems. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Соціальні комунікації»*. 2017. № 12.
4. Женченко М. І. Цифрові трансформації моделей видання наукової періодики. *Поліграфія і видавнича справа*. 2016. Т. 71. № 1. С. 257–266.
5. Камінська М., Назаровець С. Crossref як джерело наукометричних даних для соціальних та гуманітарних наук. *Сучасний стан наукових досліджень та технологій в промисловості*. 2018. Т. 5. Вип. 3 (5). С. 26–34.
6. Колесникова Т., Миргородська А. Науково-видавнича модель «Library Publishing» в університетських бібліотеках України та світу. *Вісн. Кн. Палати*. 2015. № 3. С. 24–28.
7. Кучма І., Назаровець С. Рекомендації щодо включення наукових журналів відкритого доступу до каталогу DOAJ. *Вісник Національної академії наук України*. 2016. № 4. С. 86–91.
8. Лупаренко Л. А. Використання електронних журнальних систем відкритого доступу для випуску науково-освітніх видань: порівняльний аналіз програмного забезпечення. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2011. Т. 25. № 5. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v25i5.573>.

9. Лупаренко Л. А. Методичні рекомендації з використання дослідного зразка електронного наукового видання на платформі Open Journal Systems. Київ : ІІТЗН НАПН України, 2016. 90 с.

10. Назаровець С., Борисова Т. Відкритий доступ до наукових цитувань. Практичний посібник. *Державна науково-технічна бібліотека України*. 2019. URL: <http://eprints.rclis.org/34401> (дата звернення: 20.01.2020).

11. Назаровець С. Проект Open Ukrainian Citation Index (OUCI): ідея, принцип роботи та перспективи розвитку. *Інтелектуальна власність в Україні*. 2019. Вип. 3. С. 10–13.

12. Назаровець С., Назаровець М. Небезпека поширення псевдонаукових видань для розвитку науки в Україні. *Вісник Одеського національного університету. Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство*. Т. 21. Вип. 1 (17). С. 163–171.

13. Солов'яненко Д. В., Селезньова А. В., Дьомін Д. О. Видавнича система Open Journal Systems (OJS). *Міжнародна наукова конференція «Наукова періодика слов'янських країн в умовах глобалізації»* (Київ, 10–12 жовтня 2012 р.): матеріали. конф. С. 1–13.

14. Ярошенко Т. О. Електронні журнали в системі інформаційних ресурсів бібліотеки. Київ : Знання, 2010. 215 с. URL: <http://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/15392> (дата звернення: 20.01.2020).

15. Kolesnykova T., Matveyeva O. An Analysis of Digital Library Publishing Services in Ukrainian Universities. *Evidence Based Library and Information Practice*. 2019. 14.4. DOI: <https://doi.org/10.18438/ebliip29510>

16. Public Knowledge Project. *Simon Fraser University Library*. URL: <https://pkp.sfu.ca> (дата звернення: 20.01.2020).

Тема 8. Публікаційна активність та відповідальність дослідника.

Тема вивчається під час:

Практичного заняття – 4 години

Самостійної роботи – 4 години

Практичне заняття 1

1. Робота з Реєстром наукових фахових видань України. Пошук фахових видань різних категорій з різних галузей знань.
2. Робота з цифровими інструментами для пошуку журналів для публікації – Scopus, Web of Science Master Journal List, DOAJ, Think. Check. Submit.
3. Пошук журналу для публікації за анотацією рукопису – Manuscript Matcher від Web of Science та JournalFinder від Elsevier.
4. Знайомство з критеріями псевдонаукових видань у «Списках Білла».

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь з опублікованими джерелами щодо вимог з публікаційної активності для здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук, для присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам.
2. Знайти по 3 журнали у Scopus, Web of Science Master Journal List, DOAJ з визначеної тематики.
3. Обґрунтувати вибір журналів для публікації. На сайтах журналів знайти розділ інформації для авторів, з'ясувати вимоги до публікації.

Питання для самоперевірки

1. Які журнали представлені у Реєстрі наукових фахових видань України? У скількох категоріях?
2. Якими критеріями потрібно керуватись при обранні журналу для публікації результатів наукових досліджень?
3. Як з'ясувати, чи бере журнал плату за публікацію з авторів.

Практичне заняття 2

1. Знайомство з роботою репозитаріїв відкритого доступу препринтів ArXiv та bioRxiv.
2. Висвітлення публікаційної активності автора у спеціалізованих соціальних мережах ResearchGate та Mendeley.
3. Збереження даних досліджень за допомогою цифрових інструментів Figshare, Zenodo, Mendeley Data.
4. Ідентифікація автора за ORCID ID.

Завдання до самостійної роботи

1. Ознайомтесь з умовами публікації препринтів у репозитаріях ArXiv та bioRxiv.
2. Зареєструйте профілі у соціальних мережах ResearchGate або Mendeley, додайте перелік публікацій, завантажте препринти.
3. Ознайомтесь з умовами публікації даних досліджень у Figshare, Zenodo, Mendeley Data.
4. Створіть та наповніть інформацією власний профіль в ORCID ID.

Питання для самоперевірки

1. Які публікації доступні в репозитаріях ArXiv та bioRxiv? У чому різниця між ними та публікаціями у рецензованих наукових виданнях?
2. Якими ресурсами можна скористатись для поширення інформації про опубліковану роботу? Які саме версії тексту можна викладати?
3. Для чого потрібні репозитарії даних досліджень?
4. Для чого ідентифікувати автора? Що перешкоджає правильній ідентифікації установи?

Питання до експрес-опитування

1. Назвіть авторитетні джерела для пошуку журналів для публікації.
2. Скільки списків Білла Ви знаєте?
3. Які цифрові інструменти дозволяють ділитись не лише текстами публікацій?
4. Який інструмент допомагає безпомилково пов'язувати авторів з їх роботами?

Література до теми

1. Назаровець С., Назаровець М. Небезпека поширення псевдонаукових видань для розвитку науки в Україні. *Вісник Одеського національного університету. Бібліотекознавство, бібліографознавство, книгознавство*. 2017. Вип. 22, № 1(17). С. 163–174. DOI: 10.18524/2304-1447.2017.1(17).104171
2. Про затвердження Порядку присвоєння вчених звань науковим і науково-педагогічним працівникам : Наказ МОН України від 14.01.2016 р. № 13. Дата оновлення: 03.03.2017. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0183-16/> (дата звернення: 14.04.2019).
3. Про затвердження Порядку формування Переліку наукових фахових видань України : Наказ МОН України від 15.01.2018 р. № 32. Дата оновлення: 13.03.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0148-18> (дата звернення: 14.04.2019).
4. Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук : Наказ МОН України від 23.09.2019 № 1220. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-19> (дата звернення: 14.10.2019).
5. Профіль науковця в ORCID: реєстрація та наповнення : практич. посіб. / упоряд. М. А. Назаровець. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 31 с.
6. Тихонкова І. О. Наукова періодика України у дзеркалі Web of Science. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. 2016. Вип. 13. С. 31–39. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/123042>
7. Beall J. Best practices for scholarly authors in the age of predatory journals. *The Annals of The Royal College of Surgeons of England*. 2016. Vol. 98, № 2. P. 77–79. DOI: 10.1308/rcsann.2016.0056
8. Beall J. Criteria for determining predatory open-access publishers. URL: <http://web.archive.org/web/20170105195017/https://scholarlyoa.files.wordpress.com/2015/01/criteria-2015.pdf>
9. Dobson H. Think.Check.Submit.: The campaign helping researchers navigate the scholarly communication landscape. *Insights the UKSG Journal*. 2016. Vol. 29, № 3. P. 228–232. DOI: 10.1629/uksg.323
10. Ifijeh G. Emergence of predatory publishing in library and information science: Issues and implications for scholarship among academic librarians in Nigeria. *Bilgi Dunyasi*. 2017. Vol. 18, № 1. P. 149–161. DOI: 10.15612/BD.2017.572
11. Nazarovets S., da Silva J. A. T., Nazarovets, M. Challenge of Ukrainian academic librarians in an evolving scholarly publishing landscape. *The Journal of Academic Librarianship*. 2019. Vol. 45, № 1. P. 9–14. DOI: 10.1016/j.acalib.2018.11.001

12. Nazarovets S., Nazarovets, M. Local journals and misleading metrics: A quantitative analysis of publication activity of LIS PhD students in Ukraine. *Bilgi Dünyası*. 2018. Vol. 19, № 1. P. 85–104. DOI: 10.15612/BD.2018.643

Тема 9. Наукометрія та бібліометрія.

Тема вивчається під час:

Практичного заняття – 2 години

Самостійної роботи – 4 години

Практичне заняття

1. Пошук інформації на платформі Web of Science. Бази даних платформи Web of Science: Science Citation Index Expanded, Social Sciences Citation Index, Arts & Humanities Citation Index та Conference Proceedings Citation Index. Знайомство з ResearcherID та Publons. Пошук документів установи у Web of Science.
2. Пошук інформації у базі даних Scopus. Обліковий запис та профіль автора у Scopus. Профіль установи у Scopus.
3. Робота з Google Академією: інтерфейс, опція розширеного пошуку, відсортування результатів пошуку. Профіль автора у Google Академії.
4. Знайомство з пошуковою системою і базою даних наукових цитувань Open Ukrainian Citation Index (OUCI).
5. Наукометричні показники автора (індекс Хірша або h-індекс). Наукометричні показники журналу (імпакт-фактор, CiteScore, SNIP, SJR, квартилі та перцентилі).

Завдання до самостійної роботи

1. Ознайомтесь з джерелами про роботу з базами даних Web of Science, Scopus, Google Академія.
2. Зареєструйте профіль на платформі Web of Science. Знайдіть та опрацюйте інформацію з публікаційної активності визначеної установи.
3. Зареєструйте обліковий запис у Scopus. Знайдіть та опрацюйте інформацію з публікаційної активності визначеної установи.

Питання для самоперевірки

1. Які основні бази даних з інструментами для відслідковування цитувань Ви знаєте?
2. Чому бази даних Web of Science та Scopus вважаються авторитетнішими за Google Академію?
3. Публікації з яких журналів індексуються у Open Ukrainian Citation Index?

Питання до експрес-опитування

1. Назвіть найвідоміші бази цитувань.
2. Назвіть безкоштовну загальнодоступну базу цитувань.
3. Чи можна підраховувати h-індекс автора в OUCI?
4. Яка різниця між імпакт-фактором та CiteScore?

Література до теми

1. Білоус В. Наукометрія в університеті: роль та місце бібліотеки. *Бібліотечний форум*. 2018. Том. 1, № 11. С. 15–16.
2. Діденко Ю. В., Радченко А. І., Коваль Н. В. Інформаційна система Web of Sciences: дзеркало чи інструмент? *Наука та Інновації*. 2016. Том. 12, № 6. С. 75–84. DOI: 10.15407/scin12.06.075
3. Жабін А. О. База даних Web of Science. Версія 5.22. Інструкція користувачу / Нац. Б-ка України імені В. І. Вернадського ; відп. ред. Т. В. Добко. Київ, 2016. 24 с.
4. Костенко Л., Солов'яненко Д. Бібліотека та наукометрія: світовий досвід, українська перспектива. *Бібліотечний вісник*. 2009. Вип. 6, С. 29–32. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2009_6_8
5. Навчальні посібники по роботі зі Scopus. URL: <https://www.facebook.com/notes/elsevier-ukraine/навчальні-посібники-по-роботі-зі-scopus/1882401891847377/>
6. Назаровець, С. Проект Open Ukrainian Citation Index (OUCI): ідея, принцип роботи та перспективи розвитку. *Інтелектуальна власність в Україні*, 2019. № 3, с. 10–13. URL: <http://eprints.rclis.org/34365/>
7. GOOGLE Академія для науковців : практ. посіб. / упоряд. М. А. Назаровець. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2016. 31 с.
8. Harzing A., Alakangas S. Google Scholar, Scopus and the Web of Science: a longitudinal and cross-disciplinary comparison. *Scientometrics*. 2016. Vol. 106, № 2. P. 787-804. DOI : 10.1007/s11192-015-1798-9

Тема 10. Бібліотека і культура академічної доброчесності.

Тема вивчається під час:

Семінарського заняття – 2 години

Самостійної роботи – 4 години

План семінарського заняття

1. Бібліотеки як центри просвітництва та формування культури академічної доброчесності.
2. Актуалізація діяльності бібліотеки закладу вищої освіти з формування культури академічної доброчесності у користувачів та персоналу.
3. Профіль компетентностей бібліотекарів з академічної доброчесності.
4. Підходи до планування діяльності бібліотеки з навчання користувачів і персоналу культури академічної доброчесності.
5. Організація роботи з навчання користувачів.
6. Завдання бібліотек щодо запобігання академічному плагиату.

Завдання для самостійної роботи

1. Ознайомтесь з опублікованими джерелами щодо проведення у бібліотеці навчальних та інформаційно-просвітницьких заходів з формування культури академічної доброчесності.
2. Розробіть програму спільної діяльності бібліотеки з ректоратом та структурними підрозділами університету щодо формування культури академічної доброчесності у закладі вищої освіти.
3. Складіть план проведення у бібліотеці просвітницько-інформаційних заходів, спрямованих на формування культури академічної доброчесності на поточний рік.
4. Розробіть презентацію для проведення навчального заходу (семінару, тренінгу) з формування культури академічної доброчесності, використовуючи ілюстрації і приклади діяльності закладу вищої освіти, у бібліотеці якого Ви працюєте.

Питання для самоперевірки

1. У яких законах України йдеться про академічну доброчесність?
2. Назвіть види порушень академічної доброчесності.
3. Чому бібліотеки важливі для формування культури академічної доброчесності?
4. Які існують підходи до формування груп користувачів?
5. Які мотиви користувачів мають бути враховані при формуванні змісту навчання з основ академічної доброчесності?

Питання до експрес-опитування

1. Що таке академічна доброчесність? Розкрийте її фундаментальні цінності.
2. Назвіть компетентності бібліотекарів з академічної доброчесності.
3. Які системи перевірки академічних текстів на плагіат ви знаєте?
4. Які інформаційні ресурси з академічної доброчесності ви порекомендуєте своїм користувачам?

Література до теми

1. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 16.01.2018).
2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 23.01.2018).
3. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. фонд «Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. Політики» ; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.
4. Бруй О., Пашкова В. Проект «Культура академічної доброчесності: роль бібліотек». *БібліоТека*. 2016. №2. С.1.
5. Дегтярьова І. Вплив академічної доброчесності на інституційну практику української вищої школи. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету. Київ, 2016. С.197–217.

6. Культура академічної доброчесності: роль бібліотек / Українська бібліотечна асоціація. Програми. Проекти. URL: <http://bit.ly/2Ff3EAr> (дата звернення: 20.01.2020).

7. Навчання студентів академічній доброчесності у бібліотеці ВНЗ: методичні поради / автори-укладачі: Л. В. Савенкова, С. О. Чуканова ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. Електрон. вид. 1 електрон. опт. диск (CD-ROM). 39 с. ISBN 978-966-97569-4-7. URL: <http://bit.ly/2EExJlv> (дата звернення: 22.02.2018).

8. Основи формування культури академічної доброчесності в бібліотеці: інформаційний огляд / автори-укладачі: Якуніна Н. В., Чинюк А. А., Руденко Я. В. ; редколегія: В. С. Пашкова, О. В. Воскобойнікова-Гузева, Я. Є. Сошинська, О. О. Сербін; Наукова бібліотека ім. М. Максимовича КНУ імені Тараса Шевченка ; Українська бібліотечна асоціація. Київ : УБА, 2016. URL: <http://bit.ly/2ECmUqi> (дата звернення: 26.02.2018).

9. Проект сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) / Американські Ради з міжнародної освіти : Програми Американських Рад. URL: <http://www.saiup.org.ua> (дата звернення: 20.01.2020).

10. Globethics.net. URL: <http://www.globethics.net> (дата звернення: 20.01.2020).

11. The Council of Europe Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education (ETINED). URL: <https://bit.ly/2vCtq0v> (дата звернення: 20.01.2020).

12. International center for academic integrity. URL: <http://www.academicintegrity.org> (дата звернення: 20.01.2020).

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ КУРСУ

Програмою підвищення кваліфікації передбачені такі види аудиторних навчальних занять: лекції, практичні заняття та самостійна робота.

Лекція – вид навчального заняття, який призначений для викладення та засвоєння теоретичного матеріалу. Лекція має виконувати ряд функцій. Особливо важливими для вивчення цього курсу є: інформаційна функція – яка передбачає передачу слухачам відібраної, узагальненої та адаптованої викладачем інформації; орієнтовна функція, яка розкриває походження теорій та ідей, причин, що призвели до розвитку певних явищ; пояснювальна функція, яка передбачає розкриття термінології та системних логічних зв'язків у визначеній області вивчення; систематизуюча функція яка включає структурування масиву знань з певної теми та стимулююча функція, яка спрямована на пробудження інтересу до навчальної інформації, до виникнення бажання продовжувати навчання самостійно. Для кращого засвоєння навчального матеріалу рекомендується застосовувати наочність, аргументацію, прийоми емоційного впливу, активізувати пізнавальну діяльність слухачів інтерактивними методами (діалог, «мозкова атака», ситуаційний аналіз, експертне оцінювання та ін.), заохочувати слухачів до вирішення проблемних питань, постійно тримати зворотний зв'язок з аудиторією, активно використовувати мультимедійні дидактичні матеріали.

Практичне заняття – вид навчального заняття, на якому слухачі під керівництвом викладача виконують певні відповідно сформульовані завдання і таким чином закріплюють теоретичні положення навчального курсу; набувають вмінь та навичок практичного застосування своїх знань.

Практичні заняття проводяться з метою формування в слухачів курсу умінь і навичок роботи з організації бібліографічної інформації, використання відповідного програмного забезпечення, інформаційних ресурсів тощо. Для ефективної роботи слухачів на практичних заняттях викладачу рекомендується використовувати інструктаж, спостереження за самостійною роботою слухачів, консультування, аналіз проблемних ситуацій та пошук моделей рішення, підведення підсумків.

Самостійна робота слухачів є основним засобом засвоєння навчального матеріалу в аудиторіях та у вільний від аудиторних занять час. До кожної теми навчального курсу розроблені завдання для самостійної роботи, що орієнтовані на пошукову та творчу діяльність слухачів. Контроль виконання самостійної роботи слухачами та оцінку досягнутих результатів рекомендується провадити як рефлексивний(у), що передбачає обмін думками, визначення неточностей і коригування дій.

ВИХІДНИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ

Опитування доступне за посиланням: <https://docs.google.com/forms/d/1HXm-gdHxtHYO40Z5nHk-pHJ6JRnuuhv50TQH09NidEM>

Тестові завдання

До глобальних тенденцій розвитку суспільства належить:

- А. Механізація
- Б. Автоматизація
- В. Роботизація

Гейміфікація – це:

- А. Зростання частки вільного часу для комп'ютерних ігор
- Б. Використання ігрових практик для вирішення неігрових ситуацій
- В. Розвиток індустрії ігор

Наукові комунікації – це:

- А. База даних, що містить відомості про персоналії вчених
- Б. Сукупність засобів і методів, що забезпечують циркуляцію наукової інформації
- В. Сукупність фактів і даних, опублікованих у наукових виданнях

Науковий процес в університеті регламентується:

- А. Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту»
- Б. Законом України «Про наукову і науково-технічну діяльність»
- В. Внутрішньою регламентуючою документацією університету
- Г. Наказами та розпорядженнями Міністерства науки та освіти України

Рік підписання Будапештської ініціативи відкритого доступу

- А. 2000
- Б. 1989
- В. 2002
- Г. 2005

Що не є складником відкритої науки

- А. Відкритий доступ
- Б. Відкриті дані
- В. Відкриті джерела
- Г. Відкриті зустрічі

Які два основні шляхи відкритого доступу

- А. Золотий і білий
- Б. Зелений і золотий
- В. Жовтий і зелений

Г. Чорний і платиновий

Простий пошук в електронній базі даних – це:

- А. Пошук за однією ознакою
- Б. Пошук за двома ознаками
- В. Пошук за трьома ознаками
- Г. Пошук за багатьма ознаками

Розширений пошук в електронній базі даних – це:

- А. Пошук за усіма полями
- Б. Пошук за кількома ознаками
- В. Пошук за ключовими словами
- Г. Пошук за організацією

Як називається програмне забезпечення, що допомагає збирати, зберігати та обробляти посилання.

- А. Наукометрична база даних
- Б. Електронний каталог
- В. Бібліографічний менеджер
- Г. Цифрова бібліотека

Де можна зберігати результати пошуку в Google Scholar

- А. За допомогою сервісу «Моя бібліотека»
- Б. В «Моєму профілі»
- В. В електронній скриньці
- Г. На робочому столі

ScienceDirect – це:

- А. Бібліографічний менеджер
- Б. Повнотекстова база даних
- В. Репозитарій даних
- Г. Соціальна мережа

Який основний вихідний продукт є результатом бізнес-процесу якісної підтримки освіти та досліджень в бібліотеці університету та ціннісною пропозицією для дослідників?

- А. Сервіс «Предметний бібліотекар»
- Б. Середовище, що сприяє ефективному дослідженню, навчанню, викладанню та розвитку
- В. Бібліотечний коворкінг
- Г. Комфортне фізичне середовище

Зовнішні інформаційні ресурси відбираються та визначаються як актуальні для дослідників університету, якщо вони релевантні іншому вхідному продукту. Якому саме?

- А. Запитам дослідників
- Б. Бюджету бібліотеки
- В. Вигідній пропозиції від постачальників інформаційних ресурсів
- Г. Висновку ІТ-відділу

Як називається послуга інформаційної підтримки дослідника, що надається на етапі роботи з джерельною базою дослідження бібліотекарем-експертом в межах конкретної галузі знань?

- А. Вбудований бібліотекар
- Б. Компетентний бібліотекар
- В. Предметний бібліотекар
- Г. Он-лайн довідка

Яка відкрита система, розроблена «Public Knowledge Project» для покращення доступу до наукових досліджень, використовується для організації автоматизованого процесу управління, публікації журналів?

- А. Open Journal Systems
- Б. Open Science
- В. SpringerOpen
- Г. DSpace

Як називається номер, що використовується для ідентифікації статей періодичних видань?

- А. ORCID
- Б. ISBN
- В. DOI
- Г. ResearchID

Інституційний репозитарій – це інструмент шляху відкритого доступу

- А. Жовтого
- Б. Зеленого
- В. Золотого
- Г. Білого
- Д. Чорного

Інституційний репозитарій представляє документи:

- А. За певною темою/темами
- Б. Конкретної установи
- В. Декількох установ
- Г. Держави

Як називається процес самостійного розміщення автором документів в репозитарій?

- А. Саморозміщення
- Б. Самоархівування
- В. Самовираження
- Г. Самоідентифікація

Скільки категорій фахових видань?

- А. 4
- Б. 3
- В. 5
- Г. 2

В якому джерелі можна знайти інформацію про журнали, які індексуються на порталі Web of Science?

- А. Сайт журналу
- Б. Web of Science Sources
- В. Web of Science Master Journal List
- Г. Розсилка електронною поштою

Яке призначення інструменту JournalFinder від Elsevier?

- А. Пошук журналу для публікації серед видань Elsevier
- Б. Пошук інформації про журнали, які індексуються у Scopus
- В. Пошук журналу для публікації серед видань, які індексуються у Scopus
- Г. Інструмент для перевірки орфографії

Figshare, Zenodo, Mendeley Data – це:

- А. Соціальні мережі для науковців
- Б. Бази даних цитувань
- В. Цифрові інструменти для збереження даних досліджень
- Г. Назви наукових журналів

Академічна доброчесність – це:

- А. Сукупність етичних принципів та правил
- Б. Боротьба з плагіатом
- В. Комплекс антикорупційних заходів

Інформаційно-просвітницьку роботу з академічної доброчесності в університеті здійснюють:

- А. Батьки студентів
- Б. Працівники бібліотеки
- В. Спеціально уповноважені консультанти з Міністерства освіти і науки України

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

УНІВЕРСИТЕТСКА БІБЛІОТЕКА В СИСТЕМІ НАУКОВИХ КОМУНІКАЦІЙ

Програма навчального модулю
підвищення кваліфікації працівників бібліотек

Електронне видання

Відповідальна за випуск Я. Є. Сошинська

Видавець:

ВГО Українська бібліотечна асоціація
04053, м.Київ, вул. Тургенєвська, 83-85
info@ula.org.ua
www.ula.org.ua